

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Степанова Тетяна Валеріївна,
к.ю.н, доцент Одеського національного університету
імені І.І.Мечникова

Однією з основних тенденцій розвитку сучасного права є його глобалізація, пов'язана, зокрема, з посиленням зовнішнього впливу на розвиток національних правових систем. Нині в англо-саксонських

країнах наявна тенденція до підвищення значення закону і підзаконних актів; у державах континентальної Європи також збільшується роль судової практики. Інтенсифікація і глобалізація взаємодії правових систем як по горизонталі (правові системи різних держав і груп держав), так і по вертикалі (внутрішнє право держав – міжнародне право – внутрішнє право держав) стали вже загальною тенденцією світового політико-правового розвитку [1, с. 75].

Останнім часом законодавець активно займався реформуванням процесуальної сфери. Прийнято новий Цивільний процесуальний кодекс України (2004 р.), Кодекс адміністративного судочинства України (2005 р.), Кримінальний процесуальний кодекс України (2012 р.), Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в новій редакції (2011 р.), що набирає законної сили у січні 2013 р. У зв'язку з цим у найближчий перспективі актуальним є питання прийняття в новій редакції Господарського процесуального кодексу України, який був прийнятий першим серед процесуальних кодексів у нашій державі.

Реформа 2010 р. та аналіз зазначених вище кодексів вказує на орієнтування уваги законодавця на глобальні світові тенденції, які не завжди підтверджуються актуальністю та відповідністю на ґрунті українського сьогодення.

Саме тому проблема співвідношення реформацій та глобалізації є актуальною на сучасному етапі розвитку господарського процесуального права.

Глобалізація – це процес перетворення регіональних соціально-економічних систем, які досягли високого ступеня взаємозалежності, в єдину світову систему, перетворення цілого ряду відокремлених світогосподарств в єдину світову економіку.

З одного боку, зростає взаємозалежність економік різних країн світу. З іншого, законодавство кожної країни відображає особливості історичного, духовного, інтелектуального розвитку певного народу, нації, і в цьому аспекті глобалізація є антиподом індивідуалізації держави та особливостей розвитку держави та її економіки.

Одні автори вважають, що глобалізація пронизує всі сфери життєдіяльності та не можна нехтувати цим явищем в ході розвитку окремої країни [2–5], інші вказують, що глобалізація – просто модне слово, яке не має власного змісту [6].

При глобалізації вважається, що держави з розвинутою ринковою економікою априорі мають найбільш вірні та обґрунтовані внутрішньодержавні системи; політичну, соціальну, адміністративну, управлінську,

судову, тощо. Однак вони не враховують ментальність, історичний розвиток та інші особливості окремих держав та народів. Тому невірним представляється повне копіювання систем та принципів діяльності різноманітних інститутів інших розвинених країн, навіть перевірених часом у цих державах. Слепе повторювання може спричинити негативні наслідки та навіть визвати колапс у суспільстві.

Майже єдиною позитивною рисою глобалізації слід визнати інформаційну складову. Більшість авторів зауважують, що без обміну досвідом, без інтернет-ресурсів глобалізація не мала можливостей для розвитку. І це слід визнати вірним. Безперечно, знання про структуру та ознаки окремих інститутів інших країн суттєво допомагають при розробці напрямків реформування власних систем та інститутів з урахуванням власних доробок та особливостей розвитку певної країни.

Слід погодитися з В.Г. Федотовою, що ідея прориву в глобальну економіку поєднується із завданнями власного розвитку в умовах, коли немає загально визнаної моделі [6, с. 57]. При цьому не перестає бути актуальним питання про конкурентну здатність національної економіки.

Тому при реформуванні судової системи взагалі та господарського процесу та судочинства зокрема представляється доцільним встановити такі засади реформування:

- 1) аналіз сучасного стану справ у сфері, що потребує реформування, та виявлення проблем, що потребують вирішення;
- 2) формування проміжкових та кінцевих цілей та завдань реформи;
- 3) врахування цілі захисту внутрішніх інтересів держави;
- 4) аналіз позитивного та негативного досвіду зарубіжних країн із порушеного питання;
- 5) врахування при реформуванні історичного розвитку, ментальності та інших особливостей України;
- 6) виведення етапів реформи (оскільки поступове реформування є більш прийнятним суб'єктами реформи та простішим для впровадження) та їх систематизація.

Реалізація вказаних засад при реформуванні будь-якої сфери життєдіяльності, в тому числі судочинства, призведе до значного підвищення якості та ефективності проведених реформ, покращення рівня захисту фізичних та юридичних осіб у реформованій сфері, вдосконалення відносин у цій сфері. Саме тому подальше дослідження порушеної проблеми представляється своєчасним та перспективним.

Література

1. Ротару А.В. Механізм зближення національних правових систем / А.В. Ротару // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 2. – С. 74–76.
2. Гринин Л.Е. Глобализация и национальный суверенитет / Л.Е. Гринин // История и современность. – 2005. – № 1. – С. 6–31.
3. Новикова И.В. Глобализация, государство и рынок: ретроспектива и перспектива взаимодействия; Монография/И.В. Новикова. –Мн.: Акад. упр. при Президенте Респ. Беларусь, 2009. –218 с.
4. Молибога Р.М. До питання про механізм зближення національних правових систем у сучасному правовому розвитку / Р.М. Молибога // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 4. – С. 49–54.
5. Балаклицький І.І. Загальнотеоретичні аспекти еволюції права в умовах глобалізації /І.І. Балаклицький // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 3. – С. 39–42.
6. Федотова В.Г. Меняющийся мир и глобализация / В.Г. Федотова // Знание. Понимание. Умение. – 2004. – № 1. – С. 47–59.